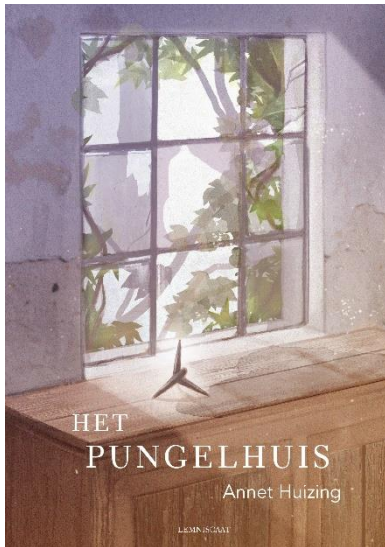

Lessuggesties bij:

ISBN: 9789047712589

Prijs: € 15,95

Het Pungelhuis

Annet Huizing
Uitgeverij Lemniscaat

Vakken of lesonderdelen: Nederlands, geschiedenis, aardrijkskunde, ckv, kunst, koken, economie, gym

Over het boek:

In *Het Pungelhuis* verhuist Ole Akkerman naar een huis dat zijn vader heeft geërfd. Dat huis staat middenin het bos ergens aan de grens met België. Ole vindt het er behoorlijk vreemd en ouderwets – er mist een badkamer en zelfs de wc is buiten. Tegelijk hangt er ook een sfeer van geheimzinnigheid rond het Pungelhuis. En waarom wordt het eigenlijk zo genoemd?

Samen met zijn nieuwe vriendin Anastazja ontrafelt Ole de geschiedenis van het huis. Daarbij ontdekt hij serieuze familiegeheimen en leert hij bovendien wie zijn vrienden zijn.

Over de auteur:

Annet Huizing (1960) schrijft fictie en non-fictie voor kinderen. Ze woont op een woonboot in de Utrechtse wijk Lombok. Sinds 1997 heeft ze haar eigen tekstbureau. In 2014 debuteerde ze bij Lemniscaat met de jeugdroman 'Hoe ik per ongeluk een boek schreef' (bekroond met een Zilveren Griffel 2015).

Meer informatie op: www.lemniscaat.nl

Uitvoering

Thema's: geheimen, schuld, vriendschap, verhuizen, smokkelen, handicap, illegaliteit, Poolse werknemers

Doelgroep:	<i>Het Pungelhuis</i> is geschikt voor kinderen vanaf 10 jaar. Onderstaande opdrachten zijn bedoeld voor leerlingen van groep 7 van het primair onderwijs tot en met klas 2 van het voortgezet onderwijs.
Tijdsinvestering:	Afhankelijk van de gekozen opdrachten variërend van een half lesuur tot meerdere uren.
Uitvoering:	Klassikale of individuele start, vervolginvulling zowel individueel als in groepjes mogelijk.

Inleiding

Er was een tijd waarin er tussen de landen van Europa harde grenzen bestonden. Wanneer iemand zo'n grens over wilde, moest hij in de rij staan voor een douanekantoor en zijn paspoort tonen. Soms werd zijn bagage of de auto waarin hij reed binnenstebuiten gekeerd om te zoeken naar goederen of mensen die niet zomaar de grens over mochten. Als iemand erop werd betrapt dat hij die goederen of mensen toch probeerde mee te nemen, kreeg hij een boete of belandde zelfs in de gevangenis. Toch was smokkelen regelmatig de moeite waard, de winsten, als je slaagde, konden hoog zijn en je een schitterend leven brengen.

In films wordt smokkelen soms afgeschilderd als een kwajongensstreek of als lekker spannend. Maar in het echt, in het grensgebied tussen Nederland en België, werd er geweld bij gebruikt en vielen er soms zelfs doden. In *Het Pungelhuis* wordt duidelijk hoe dat smokkelen uit de hand kon lopen en tot op de dag van vandaag consequenties kan hebben voor het nageslacht van de smokkelaars.

Eventueel kunt u hier een filmpje tonen van [Brabants Erfgoed](#) over smokkelen in het verleden of over het tegengaan van smokkelen op zee door de [marine](#).

Maak vervolgens de overstap naar één of meer van de volgende opdrachten.

Lessuggesties

Maak een selectie uit de onderstaande lessuggesties en leid deze in bij de leerlingen.

De moeilijkheidsgraad van de opdrachten wordt weergegeven met behulp van de volgende symbolen:

Suggestie 1: Leesvragen

Lees *Het Pungelhuis* helemaal en maak de volgende opdrachten:

1. Wat is pungelen?
2. In *Het Pungelhuis* staan zowel in het verleden als in het heden verschillende partijen tegenover elkaar. Welke partijen zijn dat?
3. Smokkelen is verboden. Leg uit waarom.
4. Waarom is Piet Akkerman nooit meer terug gegaan naar zijn vader en zijn ouderlijk huis?
5. Wat is de functie van een kraaienpoot?
6. Waarom komt Pola (Paula) precies op het juiste moment in het leven van Ole en zijn vader?
7. Beschrijf de reactie van Sjefke Hurkmans wanneer hij hoort van de rol van Oles pa bij de dood van zijn eigen vader.
8. Vind je dat Oles vader genoeg straf heeft gehad voor wat hij heeft gedaan? En de opa van Ole? Leg je antwoord uit in ongeveer 250 woorden.

Voor de docent:

Bij de laatste vraag kunt u benadrukken dat een schuld niet alleen kan worden ingelost door gevangenisstraf.

Suggestie 2: De Europese Unie

In *Het Pungelhuis* ontrafelt Ole het smokkelverleden van de grensstreek waarin Orpel ligt. Dat smokkelen gebeurde in de tijd voordat de intensieve Europese samenwerking tot stand kwam die uiteindelijk leidde tot de Europese Unie. En ook al merken we het niet dagelijks, die Europese Unie heeft grote invloed op ons dagelijks leven. Bijvoorbeeld op de prijs van het bellen met je mobiele telefoon, de beschikbaarheid van Netflix tijdens je vakantie, de veiligheid van de producten die je koopt en op je rijbewijs.

Zelfs het onderwijs heeft met de EU te maken. Zo brengt de Europese Unie docenten en andere onderwijsprofessionals uit heel Europa bij elkaar om af te spreken hoe onderwijsproblemen kunnen worden aangepakt en organiseert de Europese Unie

een scholierenuitwisseling waarbij Nederlandse scholieren een tijdje in een ander Europees land naar school kunnen gaan.

Opdracht:

Maak een presentatie over de ontwikkeling van de Europese samenwerking vanaf 1951. Betrek hierin de verschillende fases van de samenwerking tot 2020. Verwerk de sterke kanten van de EU en bespreek een aantal kritiekpunten.

Verwerk in je presentatie voorbeelden uit *Het Pungelhuis*. Enkele van de consequenties van de samenwerking worden in het boek zeer helder beschreven.

Presenteer als afsluiting je presentatie voor de klas. De vorm van je presentatie is vrij maar denk goed na over de wijze waarop je je gegevens het best aan een publiek kunt tonen.

Voor de docent:

Dit is een grote en vooral lastige opdracht. U kunt eventueel meer structuur aanbrenge door webadressen aan te bieden waarvan uw leerlingen gebruik kunnen maken.

Enkele voorbeelden vindt u [hier](#), [hier](#), [hier](#) en [hier](#). Wijs uw leerlingen erop dat er verschillende visies op de Europese samenwerking in de EU bestaan. Verder kunt u de presentatievorm vastleggen.

Suggestie 3: Smokkelen

Smokkelaars proberen goederen, mensen of dieren over een grens te brengen zonder dat dat mag. Wat vind jij ervan als mensen dat doen of proberen?

Opdracht:

- Verdiep je in het onderwerp smokkelen. Beperk je niet tot het smokkelen van producten maar zoek ook informatie over het smokkelen van mensen en dieren. Kijk bovendien niet alleen naar het heden maar laat je inspireren door *Het Pungelhuis* en kijk ook naar het verleden.
- Schrijf een tekst van ongeveer 250 woorden over wat je hebt gevonden.
- Verzamel dan zoveel mogelijk teksten van de anderen. Plak die op een poster onder en naast elkaar zodat je een themaposter smokkelen krijgt.

Tip: Mogelijke bronnen vind je [hier](#) en [hier](#)

Suggestie 4: Maak een krant over het smokkelverleden van Orpel

In *Het Pungelhuis* gaat de hoofdpersoon op zoek naar krantenberichten over het smokkelverleden van het fictieve dorp Orpel.

Opdracht:

Maak met een groep medeleerlingen een krant over het smokkelen in Orpel en omgeving. De inhoud van de artikelen mag verzonnen zijn maar moet wel geloofwaardig over komen. Onderwerpen zouden kunnen zijn:

- De start van het smokkelen
- De producten die werden gesmokkeld en de reden dat ze werden gesmokkeld
- De mensen die smokkelden en hoe het gebeurde
- Hoe de douane probeerde de smokkelaars te pakken
- Welke gevolgen het smokkelen had voor de omgeving van Orpel
- Interview van een (ex-)smokkelaar
- Interview van een (ex-)commies

Denk bij de krant ook aan advertenties van de bedrijven in Orpel (bijvoorbeeld aannemerij Nol Nelissen, snackbar Den Gulden Erpel, 't Groen Koffiehuis, het dorpsmuseum, de pottenbakkerij van Pola, de boerderijwinkel van Agnes, enzovoort).

Tip: Bij het maken van de krant kun je eventueel gebruik maken van de volgende [nieuwstool](#).

Suggestie 5: Redeneren/logica

Logica of de kunst van het redeneren stamt al uit het oude Griekenland. Het is een tak binnen de wetenschap die onderzoekt of beweringen en argumenten geldig zijn.

Van logica wordt bijvoorbeeld gebruik gemaakt in de politiek, in de journalistiek en in de rechtspraak. Beweringen kunnen onderuit worden gehaald of juist worden onderbouwd.

Logica of redeneren kun je oefenen. [Hier](#), [hier](#) en [hier](#) vind je daar mogelijkheden voor.

Opdracht:

Ga naar één van de bovenstaande websites met oefeningen in logica en test hoe ver je komt.

Suggestie 6: Boetseren

Pola (Paula) is pottenbakker. Zij heeft een professionele pottenbakkerij in Het Pungelhuis met een echte keramiekoven. Ook zonder zo'n oven kun je een potje maken.

Opdracht:

Maak je eigen potje.

Nodig:

- Zelf drogende klei
- Twee schaaltes (een vorm en een schaalte water)
- Penselen
- Verf en kwasten

Werkwijze:

Stap 1: Maak van de zelfdrogende klei een blad die je vervolgens in het schaalte in een vorm drukt. Gebruik eventueel water bij het vormen.

Stap 2: Haal de vorm voorzichtig uit het schaalte en laat het ongeveer 24 uur drogen.

Stap 3: Schilder het met een motief naar keuze.

Voor de docent:

Op veel scholen is een pottenbakkersoven aanwezig. Mocht dat op uw school zo zijn, maak daar dan bij deze opdracht gebruik van.

Suggestie 7: Mediteren

De moeder van Ole gaat naar Tibet om te mediteren. Meditatie brengt rust en ontspanning. Daar kunnen veel mensen, ook jonge mensen, best iets van gebruiken.

Opdracht:

Bereid een meditatie sessie voor voor je hele klas. Belangrijk is dat je het serieus aanpakt en er echt iets goeds van wilt maken. Kijk voor ideeën bijvoorbeeld [hier](#). Ook op YouTube zijn volop ideeën te vinden maar je kunt natuurlijk ook een yoga- of mindfulness-docent om hulp vragen bij de voorbereiding van je les.

Voor de docent:

Het is leuk als deze opdracht wordt uitgevoerd door één of meerdere van uw leerlingen. Waarschijnlijk kan hij/zij daarbij wel uw hulp gebruiken.

Suggestie 8: IJs en/of pierogi maken

Agnes uit *Het Pungelhuis* heeft een boerderijwinkel waar ze ook haar zelfgemaakte ijs verkoopt. IJs maken kunnen wij ook. Volg bijvoorbeeld het volgende recept:

IJs maken

Nodig:

- Geklopte slagroom (1/4 liter)
- Een blikje gecondenseerde melk
- Half bekertje halfvolle melk
- Geraspte chocola (of hagel slag) of kleine stukjes ananas of geraspte kokos
- Een vanillestokje

Verder nodig: Een afsluitbare plastic bak, een mixer, een schaal, een scherp mesje en een lepel. En natuurlijk een vriezer.

Stap 1: Klop de slagroom stijf

Stap 2: Meng de inhoud van het blikje gecondenseerde melk met de halfvolle melk

Stap 3: Snijd voorzichtig het vanillestokje overdwars open en schraap de merg eruit. Die merg gaat in het melkmengsel.

Stap 4: Meng het melkmengsel met de slagroom

Stap 5: Voeg de chocola (of de ananas of de kokos) toe en roer alles nog eens goed door elkaar.

Stap 6: Schep het ijs in de afsluitbare bak en sluit deze af

Stap 7: Zet het ijs in de vriezer en laat het daar ongeveer zes uur in staan.

Stap 8: Genieten maar.

De moeder van Anastazja maakt het heerlijke gerecht pierogi. Benieuwd hoe dat smaakt? Hieronder staat één van de mogelijke recepten.

Pierogi maken

Nodig voor het deeg:

- 600 gram bloem
- 2 eieren
- Beetje zout
- Water op kamertemperatuur

Nodig voor de vulling:

- 3 grote aardappelen, bij voorkeur kruimige
- 250 gram hüttenkäse
- 100 gram vers gebakken uitjes
- Boter
- Suiker
- Eigeel
- Zout en peper

Verder nodig: een paar schalen om in te werken, een vork, een mes, een pan, een schuimspaan, deegroller en een glas van ongeveer 8 centimeter doorsnee.

Stap 1: Maak een deeg door de ingrediënten door elkaar te mengen en goed te kneden. Rol het deeg uit en steek met een glas rondjes uit.

Stap 2: Kook de aardappels en prak ze met het eigeel, de kaas, de gesmolten boter, de uitjes, de suiker, het zout en de peper.

Stap 3: Laat de vulling afkoelen voordat je het verder gebruikt.

Stap 4: Doe een klein beetje van de vulling in het uitgestoken lapje deeg en vouw de randen goed dicht.

Stap 5: Kook de pierogi ongeveer drie tot vijf minuten in een pan kokend water. Schep ze met de schuimspaan voorzichtig uit de pan.

Tip: je kunt ook zoete pierogi maken door gezoet fruit als vulling te gebruiken.

Suggestie 9: Familieproject

Aan het begin van het boek begaat Ole een blunder bij een familieproject van school. Hij verzong een aantal voorouders. Eén ervan bleek de filmster George Clooney te zijn.

Opdracht:

Maak een stamboom van je eigen familie. Je kunt gebruik maken van de opzet in bijlage 3. Heb je nog meer namen van verre familieleden? Breidt de stamboom dan zelf uit. Wie komt het verst?

Suggestie 10: Verfilmen scène

Het Pungelhuis is spannend, ontroerend, lief en beeldend tegelijk. Daar kunnen we wel iets mee.

Opdracht:

Formeer een groepje van ongeveer vier leerlingen. Kies een scène uit het boek en verfilm dat. Maak eventueel gebruik van [Openshot video editor](#) om je filmpje een professionele uitstraling te geven.

Voor de docent

[Hier](#) vindt u een handleiding voor het maken van een Stop-motionfilmpje, ook een vorm die uw leerlingen kunnen kiezen.

Een korte maar wellicht geschikte scène vindt u in het cursieve stuk van hoofdstuk 32.

Suggestie 11: Smokkelspel

Wie op scouting zit, heeft vast wel eens het smokkelspel gespeeld. Speel dit spel nu tijdens de gymles. [Hier](#) vind je hoe dat moet.

Afronding

Wanneer de Europese Unie onderdeel is geweest van de opdrachten kunt u een Europese markt organiseren waarin hapjes uit diverse landen te verkrijgen zijn. Natuurlijk mag pierogi niet ontbreken.

Daarnaast kunt u ook een dag(deel) inplannen om de verschillende opdrachten van uw leerlingen te laten presenteren, aan elkaar of bijvoorbeeld tijdens een speciale gelegenheid waarvoor u ook ouders, familie of andere belangstellenden kunt uitnodigen.

Het zou leuk zijn als er in de school of het lokaal een (semi-) permanente plek voor het werk van de leerlingen ingeruimd wordt.

Bijlage 1: Antwoorden bij suggestie 1

1. Wat is pungelen?

Een pungel is een jutezak die gebruikt wordt bij het smokkelen. Pungelen betekent smokkelen en het Pungelhuis was een uitvalsbasis voor smokkelaars die met een pungel de grens over gingen.

2. In *Het Pungelhuis* staan twee maal twee partijen tegenover elkaar: één in het verleden en één in het heden. Welke partijen staan tegenover elkaar?

In het verleden staan de smokkelaars en de douane (de commiezen) tegenover elkaar. Ook Piet Akkerman en zijn vader, Oles opa staan tegenover elkaar

In het heden staat Ole aanvankelijk tegenover Sjefke. Piet Akkerman staat tegenover aannemer Nol Nelissen en de makelaar van Tiptop Makelaardij

3. Smokkelen is verboden. Leg uit waarom.

- *Soms is het bezit of de handel van die specifieke goederen verboden in het invoer- of uitvoerland.*
- *Soms zou men belasting (accijns) over de goederen moeten betalen maar voorkomt men dat door de smokkel. De belastingdienst loopt dan inkomsten mis.*

4. Waarom is Piet Akkerman nooit meer terug gegaan naar zijn vader en zijn ouderlijk huis?

Piet Akkerman heeft slechte herinneringen aan zijn vader. Die heeft hem gedwongen te smokkelen en zijn broer Arie mishandeld. Daarnaast vlucht Piet ook voor de herinneringen aan zijn eigen misdaad waarbij de vader van Sjefke om het leven kwam.

5. Wat is de functie van een kraaienpoot?

Een zogenaamde kraaienpoot wordt onder meer gebruikt als wapen bij de achtervolging door voertuigen. Door ze op de weg te strooien, lopen die voertuigen de kans hun banden lek te rijden. Een achtervolging moet dan worden gestaakt.

6. Waarom komt Pola (Paula) precies op het juiste moment in het leven van Ole en zijn vader?

Piet Akkerman geeft de moed op. Hij kan het huis niet verkopen, zijn portemonnee is leeg. Door haar aanwezigheid brengt Paula weer wat geld in het laadje. Bovendien helpt ze met nuchter nadenken over oplossingen voor de problemen.

7. Beschrijf in ongeveer 250 woorden de reactie van Sjefke Hurkmans wanneer hij hoort van de rol van Oles pa bij de dood van zijn eigen vader.

Eigen antwoord (zie hoofdstuk 39)

8. Vind je dat Oles vader genoeg straf heeft gehad voor wat hij heeft gedaan? En de opa van Ole? Leg je antwoord uit.

Wijs hierbij naar de immateriële straf die Piet Akkerman heeft ondergaan in de vorm van schuld, wroeging en het verlies van zijn thuis.

